

UKRAINIAN WOMEN'S CONGRESS

Український Жіночий Конгрес

ЗАЯВА

щодо гарантування прав військових та цивільних полонених у зв'язку з повномасштабною війною росії проти України

Ця заява була ініційована під час роботи 6-го Українського Жіночого Конгресу, що пройшов 28 листопада 2022 року у Києві.

Український Жіночий Конгрес є постійно діючою публічною платформою, яка формує порядок денний з тендерної політики для Верховної Ради України, Уряду України, місцевих громад, приватного та громадського секторів та медіаспільноти. З 2017 року, під час щорічних національних подій Український Жіночий Конгрес збирає перших осіб держави, народних депутатів та депутаток України, членів Уряду, а також міжнародних гостей високого рівня, представників міжнародних організацій, громадянського суспільства, експертів та експерток для дискусії та вироблення рекомендацій щодо просування політики рівності в Україні.

З моменту повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року, агресор на тимчасово окупованих територіях здійснив чисельні викрадення цивільного населення і взяв у полон військовослужбовців, серед яких значна частка жінок – різного віку та з різним станом здоров'я.

Загалом, відомо про сотні жінок, які перебувають у полоні – зокрема, за даними Віцепрем'єр-міністерки з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, у квітні 2022 року йшлося про **1700 полонених** військовослужбовців і цивільних, з яких **500 – жінки**. Точну цифру затриманих жінок назвати неможливо, оскільки не існує верифікованого державного або правозахисного списку полонених. За даними українських правозахисних організацій, через процедуру обміну полоненими з 24 лютого ц.р. звільнено щонайменше **39 жінок**; також відомі випадки, коли про обмін домовлялися поза цим основним процесом.

Обставини затримання полонених включали – невивіркові затримання та затримання з метою схиляння до співпраці, практики переслідування за активну проукраїнську позицію або волонтерську діяльність, перевірки та «фільтрація», а також взяття в полон на полі бою та примусові вивезення на територію росії.

Поводження з жінками, котрі перебувають у полоні, вражає масштабами порушення будь-яких норм – утримання в камерах з чоловіками, утримання великої кількості полонених в камерах, що призначені для 2-3 осіб,

незабезпечення їжею та водою, ліками та засобами гігієни, а також допити, фізичні та психологічні тортури, погрози катування та катування.

Статус та захист військовополонених гарантується *III Женевською конвенцією про поводження з військовополоненими* (від 12 серпня 1949 року) – і росія, і Україна є сторонами цього міжнародного договору. Однак, до більшості місць несвободи представники міжнародних гуманітарних організацій не отримують доступу, а відтак ніхто не контролює належне ставлення до в'язнів і дотримання *Женевських конвенцій* стосовно них, особливо щодо жінок.

Для допомоги звільнення полонених ведеться міжнародна адвокаційна робота через діяльність українських правозахисних організацій, численні звернення народних депутатів та депутаток України до міжнародних платформ, чи то шляхом надання свідчень очевидців про жахи російської блокади Маріуполя та про перебування у полоні окупантів, що їх, зокрема, надала Юлія «Тайра» Паєвська *Гельсінській комісії США* у вересні 2022 року.

Разом з тим, українські правозахисники та ті, хто пройшли через полон, висловлюють застереження щодо діяльності *Міжнародного Комітету Червоного Хреста*, який не виконує покладених на нього завдань щодо гарантування прав цивільних та військових полонених, які утримуються росією. Представники *Міжнародного Комітету Червоного Хреста* жодного разу не відвідали українських полонених в місцях їх утримання, а на всі заклики української влади проявляти більше наполегливості та діяти ефективніше в питанні отримання доступу до полонених, які перебувають на тимчасово окупованих територіях України та в Російській Федерації, організація не відповідає.

Український Жіночий Конгрес звертається до міжнародних партнерів та міжнародних організацій, до Європейського парламенту та національних парламентів країн світу, до Міжпарламентських асамблей, жіночих та правозахисних організацій і платформ з тим, аби негайно створити міжнародну ініціативу спрямовану на підтримку українських цивільних та військових, котрі перебувають у полоні у зв'язку з війною, що росія розпочала проти України.

Український Жіночий Конгрес звертається до міжнародних партнерів із закликом моніторити виконання норм *III Женевської конвенції*, зокрема:

- об'єднувати зусилля та створювати додаткові канали комунікації для **забезпечення доступу** представників міжнародних гуманітарних організацій до місць утримання українських жінок, котрі перебувають у російському полоні;
-

- активно бути залученими у **моніторинг та забезпечення належних умов** утримання полонених,
- бути залученими у процес пред'явлення росії вимог щодо надання переліку полонених, з уточненням щодо цивільних та військових жінок;
- посилювати **санкційний тиск** на росію через неналежне ставлення до полонених;
- сприяти **залученню жінок до процесу переговорів** та процесу прийняття рішень у питаннях, пов'язаних зі звільненням полонених та інших безпекових викликів;
- налагодити міжнародні координаційні механізми для забезпечення **реабілітації** тих, хто пройшов крізь полон, вести системну комунікацію щодо цього питання, а також – ґрунтуючись на кращому досвіді – розробляти проекти психологічної допомоги визволеним з полону та членам їхніх родин.

Справедливість і покарання тих, хто порушував та продовжує порушувати міжнародне право в частині утримання та визволення військових та цивільних полонених, має бути гарантована. Ми закликаємо до активної адвокації та співпраці з цих питань, адже тільки разом наш голос може бути почутий.